

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Славка Керемидчиева – Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН за дисертационния труд „Българо-гръцки лексикални хибриди (съществителни имена)“ на Наталия Петрова Сотирова-Милчева за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 05.04.11. Общо и сравнително езикознание (Балканско езикознание), професионално направление 2.1. Филология

1. Данни за дисертанта: Наталия Сотирова-Милчева е редовен докторант в ЮУ „Неофит Рилски“ към катедра „Етнология и балканистика“ по научната специалност „Общо и сравнително езикознание“ (Балканско езикознание), с научен ръководител проф. д-р Иван Кочев. Тя работи като редовен асистент в същия университет с втората си специалност – новогръцки език. Трайният ѝ интерес и солидните ѝ познания по гръцки език обуславят и избора ѝ на научен обект – хибридните съществителни имена в българския език с гръцка основа.

2. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представения за защита дисертационен труд:

Трудът е композиран в три основни части, библиография и източници и две много полезни и акуратно изпълнени приложения: индекс на анализираните хибридни формации и обратен индекс по словообразователни модели. Структурата и съдържанието на автореферата са според изискванията и той представя в достатъчна степен целите, задачите, избраните научни подходи и методи, емпиричната база на изследването, заключенията и приносните моменти на дисертацията.

Н. Сотирова демонстрира добро познаване на теоретичните постановки у нас и в чужбина, които предшестват нейното изследване, както и

библиографска информираност, което е задължително изискване към един докторант. Бих ѝ препоръчала да цитира и основните трудове – монографии на българските словообразователи, а не само техните статии (М. Тетовска-Троева, Ел. Кяева, Л. Василева), като не се съмнявам, че тя отлично ги познава.

Дисертацията се отличава със стройна композиция, логическа последователност на отделните части, стегнатост и липса на многословност. Независимо от факта, че големият брой гръцизми в българския език – резултат от многовековните езикови и културни контакти на двата народа, отдавна привлича вниманието на наши и чужди лингвисти, дисертантът аргументирано обосновава актуалността на проблема – проучване на лексикално-словообразователно равнище на заемките хибриди като отделна категория и определяне на новия им статус в лексикалната система на българския език (на книжовно и диалектно равнище). Особено важен е изводът за превръщането на гръцките основи на заемките в произвеждащи, след като към тях се прибавят българските словообразователни форманти. Предвид този факт мисля, че хибридните формации би могло бъдат определени по-скоро като гръцко-български, както това е направено напр. на с. 32 от труда.

Разпределенияте в 12 словообразователни категории (според теорията на М. Докулил) заети лексеми, които впечатляват с големия си брой, са подложени на прецизен словообразователен анализ. Обстойно са посочени всички случаи на преливност между отделните категории, което неизбежно води до повторемост на материала. Решението на авторката да обособи в началото на всяка категория лексемите с нееднозначна определеност, а след тях да отдели в групи според морфологичния им род формациите с еднозначно тълкуване и да ги подложи на словообразователен анализ, организира целия материал във вид, който улеснява съпоставянето и анализирането му. Многобройните схеми на хибридни формации онагледяват

теоретичните постановки на дисертацията, като много добре илюстрират образуването на нови лексикално-морфологични гнезда с общ етимон, който има гръцки произход, и към който (вече на българска почва) се прибавят словообразователни форманти с български характер.

Н. Сотирова умело прилага избраните от нея методологически принципи и подходи, като в повечето случаи чрез първичния етимологичен подход успява да разкрие непрозрачната гръцка основа. Добър пример за това е етимологичният анализ напр. на думата *папу̀реник* ‘хляб от папур, царевица’ (с. 64) и др.

Препоръките ми към труда са главно в прецизирането именно на етимологичния анализ на някои от заемките, защото напр. е трудно да се схване преосмислянето на значението ‘хаймана’ на заемката *пангалòзин* от гр. *πάγκαλος* ‘красив, прекрасен’ (с. 150). Етимологизирането на пейоративно название *харѝще* ‘пейоративно от „хàро“ ‘стар, грозен човек, страшилище’, срв. гр. *χάρος* по стгр. *Χάρων*, мит. ‘подземен лодкар на мъртвите’ (с. 121) също не е звучи убедително. Тук си позволявам да насоча вниманието на дисертанта към най-новата етимология на бълг. *хàро* ‘стар и противен човек, дъртак’, предложена от Хр. Дейкова и Д. Борисова, според които думата е славянска. „Тя съвпада формално със заетото от гръцки *(х)аро* название на зъл дух, демонично същество, с което неоснователно се идентифицира в българските лексикографски източници.“ (Дейкова, Хр., Д. Борисова. Бълг. *хàро* ‘стар и противен човек, дъртак’ – гръцка заемка или домашна дума? – В: Съвременните измерения на едно научно прозрение. 150 години от рождението на Ватрослав Облак. София: Мултипринт, 2015, 174-180).

Трудът на Н. Сотирова е написан добросъвестно, с владеење на подложения на анализ богат материал и правилно и последователно прилагане на избраната методология. Изводите са аргументирани, научните приноси са безспорни и го характеризират като сериозен научен труд на млад учен.

Поради това смятам за основателно и убедено предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Наталия Петрова Сотирова-Милчева образователната и научна степен „доктор“.

26.XI.2016 г.

София

Член на журито:

(Доц. д-р Сл. Керемидчиева)